

Water en golfbaanontwerp

Functie van water in golfarchitectuur: verfraaiing, hazard of ecologie

Water op golfbanen is pas in de tweede helft van de vorige eeuw een onderdeel van het ontwerp geworden, nadat Robert Trent Jones sr. in 1940 water structureel ging toepassen als hindernis. Waarschijnlijk heeft de verbetering van het materiaal daar invloed op gehad; de golfslagen werden betrouwbaarder, zodat de hindernis ontweken kon worden. Daarvoor kwam er nauwelijks water op golfbanen voor, hooguit kleine beekjes (Old Course The Burn, Hole 1/18). Historische uitzondering: in 1900 heeft Willie Park de eerste artificiële waterhindernis gemaakt op Sunningdale Old Course bij de green van hole 5.

Auteurs: Michiel van der Vaart en Gerard Jol

Harry Colt beschouwde een vijver eigenlijk alleen als middel ter verfraaiing, evenals gorse (gaspeldoorn of stekelbrem); je bent je bal kwijt of je kan er niet of nauwelijks uit spelen. Colt geeft de voorkeur aan hoog gras boven water en gorse, want bij hoog gras kan je de bal tenminste nog vinden en er zelfs uitspelen...

"Long grass is an indifferent form of hazard, but for common use it is perhaps preferable to gorse or water, because a ball, if found, can be played out of it."

Gorse and water share the disadvantage that it is practically impossible to play out of them, that they should not be used to any very great extent as hazards if it is possible to avoid this, but that they should be introduced only on rare occasions, for the sake of variety and for decoration" (H.C. Colt).

Oorspronkelijk werden de golfbanen in Nederland eigenlijk alleen in 'arme' gebieden aangelegd, in

Putje verstopt.

AGC topdraineren: Water moet goed en snel van toplaag afgevoerd worden.

Duurswold: Bunkers en beekjes rond een green; een samenspel met natuur.

de kust- en binnenduinen. Daar waar geen landbouw bedreven kon worden en de natuurlijke hoogteverschillen de banen een Engels karakter zouden geven. Water kwam in deze droge gebieden niet voor. Alleen Kralingen (1933) en de Amsterdamse (1934) werden toen op veengrond aangelegd, vanwege de bereikbaarheid vanuit de grote stad. Dit laatste is ook de reden waarom de 'golfboom' in de jaren tachtig in de Randstad Holland ontstond: daar waar de mensen woon-

den moest ruimte voor golf gevonden worden. Bij de golfbaan Spaarnwoude, droogmakerij van het voormalige IJmeer, moesten vijvers en sloten gegraven worden om water af te voeren, maar vooral ook om grond te genereren voor de hoogteverschillen en greenopbouw.

Kwetsbare natuurgebieden

De zogenaamde 'arme' restgronden werden uiteindelijk betiteld als kwetsbare natuurgebieden

waar geen golfbanen meer mochten worden aangelegd. Er werd uitgeweken naar voormalige weide- en akkerbouwgrond, en om deze terreinen toch geschikt te maken voor golf, moest er dus gegraven worden en kwam het grondwater snel in beeld. Naast bunkers vormen waterpartijen vaak het 'gezicht' van de golfbaan. Een grote vijver bij het clubhuis, een finishing hole over of langs het water? Van een noodzakelijk gegeven voor de ontwatering is een waterpartij uiteindelijk

The Burn St Andrews: Historisch werden er alleen kleine beekjes op golfbanen aangelegd.

Amelisweerd hole 14: Vijver vormen een uitdaging in het spel.

Doe golfers een plezier, **ga beluchten met PlanetAir**

18 holes beluchten in 4 uur. Geen negatieve effecten op de balrol.

T 0181 - 45 88 45 golf@pols.nl www.pols.nl/golf

175 JARIG
JUBILEUMAANBIEDING

Meerprijs hybride
technologie €175,-*

Hybride technologie op Fairwaymaaier

- Tot 30% brandstof besparing
- Onovertroffen maaikwaliteit op de fairways met de bewezen QA5 kooien
- Lager geluidsniveau voor de bestuurder, natuur en golfspeler

Meer weten? Bezoek uw **John Deere dealer** en bekijk de actie op www.JohnDeere.nl.

* Actie is geldig bij alle deelnemende John Deere tuin en park dealers. En loopt van 1 februari 2012 t/m 30 juni 2012. De actie met de meerprijs voor de hybride technologie voor €175,- is geldig bij aankoop van de volgende machines: 7500E, 8500E, 8000E.

JohnDeere.com

Zaanse GC: In de jaren 80 werden voor het eerst golfbanen buiten de stad in het veenland-
schap aangelegd.

AGC Tegenwoordig valt er heel veel regen in korte tijd, dit heeft consequenties voor
het ontwerp.

tot een gewenst ontwerpmiddel geëvolueerd. Nieuwe banen in nog kaal land vragen om sterke ontwerpmiddelen. De vorm van de vijvers is oorspronkelijk afgeleid van de Engelse landschapsstijl, maar moet in Nederland refereren aan het oud-Hollandse cultuurlandschap. In het polderlandschap moet met het ontwerp ingespeeld worden op de oorspronkelijke verkaveling, vaak een zogenaamde cope-verkaveling. Strakke sloten met een vaste regelmaat komen in de ontwerpen terug – een gruwel voor onze buitenlandse collega's, maar voor ons een uitdaging en een noodzaak om vergunning te krijgen. Het mooiste is om het ontwerp dusdanig in te passen dat de waterhindernissen zowel speltechnisch als esthetisch een rol vervullen. Maak een duidelijke 'escape' ter zijde van het water en geef de goede speler de kans het risico te nemen de pin scherp aan te spelen, wanneer de green naast of achter een sloot of vijver gelegen is. We trachten het 'penal'-karakter van water zo veel mogelijk in het ontwerp te elimineren, omdat de minder goede speler daarbij altijd tot een lay-up gedwongen wordt. Leuker is het om een diagonale sloot te maken, waarbij er weer een keuze is in het plaatsen van de bal. Moet er toch gekruist

worden, dan het liefst in de carry.

Klimaat

De veranderingen ten aanzien van de hoeveelheid neerslag, met name de regen die in korte tijd valt, hebben consequenties voor het ontwerp. Alleen met goed geonduleerde fairways en rough kan middels putten op de laagste delen een plotselinge hevige bui opgevangen worden. Daarnaast moet er op klei- en veenbanen drainage aangelegd worden, en anders dan in het verleden (eens in de drie jaar) moet deze tegenwoordig elk jaar worden doorgespoten. Meer aandacht gaat tegenwoordig uit naar de behandeling van de toplaag; met name is hier de snelle afvoer naar de drainage van groot belang. Het blijkt dat op deze gronden na bijvoorbeeld twintig jaar maaien, rijden en lopen de bovenste 10-20 cm van de bodemstructuur volledig bedorven is. Topdraineren is een goede oplossing en zal veel vaker toegepast gaan worden.

Retentiebekkens – houd het water vast

In hoge, droge gebieden is het moeilijk waterelementen te creëren. Toch wordt ernaar gestreefd deze minimaal te realiseren in het centrum van de

baan, op de plek waar het ook voor het spel en het beeld belangrijk is. De grote vijvers zijn vaak ook het bassin voor het beregeningswater en als de bodem lek is of gevoelig voor zoute kwel, moet de bodem met betoniet of folie afgedekt worden. Weinig water is nodig om het gras in leven te houden. Te veel water moet op een verstandige wijze afgevoerd worden naar 'bewaarplassen', via drainage naar sloten en vijvers. Deze bewaarplassen, ook wel retentiebekkens genoemd, zijn de toekomst van het waterbeheer. Normaal is dat het teveel aan water onmiddellijk wordt afgevoerd. Helaas hebben we daar dan in lange droogteperiodes geen beschikking meer over en moet het vanuit de diepe ondergrond aangetrokken worden. Dit komt omdat in steeds meer gebieden het gebruik van oppervlaktewater tegenwoordig verboden wordt.

Ecologie

Het is een uitdaging om in het ontwerp ruimte te vinden voor poeltjes en andere vochtige gebieden. Op deze plekken komt een andere dierenwereld tot ontwikkeling dan in de sloten. Het is van belang deze drassige omgeving zo veel mogelijk buiten het spel te houden.

Water in het spel: Stippelberg hole 17 par 5 buigt zich om een grote vijver.

De auteurs Michiel van der Vaart & Gerard Jol zijn werkzaam bij Jol Golf Design